

BENEDIKT XVI.

Božji "dobrohotni naum"

*Papina kateheza na općoj audijenciji
u srijedu 5. prosinca 2012.*

Draga braćo i sestre, na početku svoje poslanice kršćanima u Efezu (usp. 1, 3-14) apostol Pavao uzdiže jednu molitvu blagoslova Bogu, Ocu Gospodina našega Isusa Krista, koja nas uvodi u življenje došašća, u kontekstu Godine vjere. Tema toga himna hvale je Božji naum prema čovjeku, opisan izrazima punim radosti, divljenja i zahvaljivanja, kao "dobrohotni naum" (r. 9), naum milosrđa i ljubavi.

Zašto Apostol, iz dubine srca, uzdiže Bogu taj blagoslov? Zašto gleda njegovo djelovanje u povijesti spasenja, koje ima svoj vrhunac u utjelovljenju, smrti i uskrsnuću i promatra kako nas je nebeski Otac izabrao još prije stvaranja svijeta, da budemo njegovo posinstvo, u njegovu Sinu Jedinorođencu, Isusu Kristu (usp. Rim 8, 14 sl.; Gal 4, 4 sl.). Mi postojimo, još od vječnosti, u Božjoj namisli, u velikom naumu kojeg je Otac čuvao u samome sebi i kojeg je odlučio provesti i otkriti "u punini vremenâ" (usp. Ef 1, 10). Sveti Pavao nam pomaže shvatiti kako čitavo stvorenje i, na poseban način, muškarac i žena nisu plod slučajnosti, već odgovaraju dobrohotnom naumu Božjeg vječnog uma koji stvaralačkom i otkupiteljskom snagom svoje riječi stvara svijet. Ta nas prva tvrdnja podsjeća kako se naš poziv ne sastoji jednostavno u tome da budemo u svijetu, da budemo uključeni u povijest, a niti u tome da budemo samo Božja stvorenja; pozvani smo na nešto veće: Bog nas je, još prije stvaranja svijeta, izabrao u Sinu, u Isusu Kristu. U njemu postojimo, tako reći, oduvijek. Bog nas promatra u Kristu, kao svoje posinstvo. Božji "dobrohotni naum", kojeg je Apostol okvalificirao također kao naum "ljubavi" (Ef 1, 5), definiran je kao "otajstvo" Božje volje (r. 9), koje je skriveno i koje se sada očitovalo u Kristovoj osobi i djelovanju. Božja inicijativa prethodi svakom ljudskom odgovoru: to je besplatni dar njegove ljubavi koja nas obuzima i preobražava.

Koji je krajnji cilj tog tajanstvenog nauma? Što je središte Božje volje? Odgovor – da se poslužimo Pavlovim riječima – glasi: "da se provede punina vremena: uglaviti u Kristu sve - na nebesima i na zemlji" (r. 10). U tome izrazu nalazimo jedan od središnjih novozavjetnih izričajâ koji nam pomažu shvatiti Božji naum spasenja, njegov naum ljubavi prema čitavom ljudskom rodu, izričaj kojeg je sveti Irenej Lyonski stavio u samo središte svoje kristologije: "rekapitulirati" (uglaviti) cjelokupnu stvarnost u Kristu. Možda se neki od vas sjećaju izraza kojeg je sveti papa Pio X. upotrijebio prilikom posvete čitavog svijeta Presvetom Srcu Isusovu: "Instaurare omnia in Christo" (*Sve obnoviti u Kristu*) koji nam doziva u pamet taj Pavlov izraz i koji je bio također geslo toga svetog pape. Apostol, međutim, govori preciznije o rekapitulaciji svemira u Kristu a to znači da se u velikom naumu stvaranja i povijesti, Krist uzdiže kao središte čitave povijesti svijeta, središnja os svega, koja privlači sebi čitavu stvarnost, da prevlada raspršenost i ograničenost i sve privede punini koju je htio Bog (usp. Ef 1, 23).

Taj "dobrohotni naum" nije ostao, tako reći, u Božjoj tišini, u nedokučivim visinama njegova neba, već nam ga je dao upoznati ušavši u odnos sa čovjekom, kojem nije objavio tek nešto o sebi, već samoga sebe. On nije priopćio jednostavno niz istina, već nam je očitovao samoga sebe, sve do utjelovljenja. Drugi vatikanski koncil u dogmatskoj konstituciji *Dei Verbum* kaže: "Bogu se svidjelo da u svojoj dobroti i mudrosti objavi samoga sebe te priopći otajstvo svoje volje, kojim ljudi po Kristu, Riječi tijelom postaloj, u Duhu Svetom imaju pristup k Ocu te postaju zajedničari božanske naravi" (br. 2). Bog objavljuje veliki naum ljubavi ulazeći u odnos sa čovjekom, približavajući mu se sve dotle da je postao čovjekom. "Nevidljivi Bog", nastavlja se u *Dei Verbum*, "iz preobilja svoje ljubavi, oslovljava ljude kao prijatelje (usp. Izl 33, 11; Iv 15, 14-15) te s njima druguje (usp. Bar 3, 38) da ih pozove i primi u zajedništvo sa sobom" (isto). Samo svojim umom i svojim sposobnostima čovjek ne bi mogao prispjeti tako sjajnoj objavi Božje ljubavi; Bog je otvorio svoje nebo i sišao na zemlju da povede čovjeka u bezdan svoje ljubavi.

Sveti Pavao, nadalje, piše kršćanima u Korintu: "Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube. A nama to Bog objavi po Duhu jer Duh sve proniče, i dubine Božje" (2, 9-10). A sveti Ivan Zlatousti, u jednom svom slavnom tekstu u kojem tumači početak poslanice Efežanima, poziva kušati svu ljepotu Božjeg "dobrohotnog nauma" ovim riječima: "Što ti nedostaje? Postao si besmrtni, postao si slobodan, postao si sin, postao si pravedan, postao si brat, postao si subaštini, s Kristom kraljuješ, s Kristom si proslavljen. Sve nam je darovano i – kao što je napisano – 'Kako nam onda s njime neće sve darovati?' (Rim 8, 32). Tvojoj prvini (usp. 1 Kor 15, 20.23) klanjaju se anđeli [...]: što ti onda nedostaje?" (PG 62,11).

To zajedništvo u Kristu po Duhu Svetom, koje je Bog svjetlom objave darovao svim ljudima, nije nešto čime naše čovječstvo biva zakriljeno, već je ispunjenje najdubljih čovjekovih čežnji, one želje za beskonačnim i puninom koja prebiva u dubini ljudskog bića i otvara ga ne trenutačnoj i ograničenoj sreći, već vječnoj. Sveti Bonaventura iz Bagnoreggia, referirajući se na Boga koji se objavljuje i govori po Pismima da nas povede k sebi, kaže kako je Sveto pismo "Pismo u kojem su 'riječi života vječnoga'; one su napisane riječi ne samo da vjerujemo nego i da posjedujemo vječni život u kojem ćemo gledati i ljubiti i u kojem će se posvema ispuniti naše želje" (*Breviloquium* [Kratki prikaz teologije], Proslov; *Opera Omnia V*, 201s.). Na kraju, blaženi papa Ivan Pavao II. podsjetio je da "objava unosi u povijest jednu referentnu točku koju čovjek naprosto mora uzeti u obzir ako želi prispjeti shvaćanju tajne svoga postojanja; s druge strane, međutim, to poznavanje neprestano upućuje na Božji misterij, kojeg um ne može iscrpno spoznati već samo prigrliti u vjeri" (*Enc. Fides et ratio*, 14).

U toj perspektivi, što je dakle čin vjere? To je čovjekov odgovor na Božju objavu, koji daje čovjeku da ga upozna, koji očituje svoj dobrohotni naum o čovjeku; vjerovati znači, da se poslužimo Augustinovim riječima, pustiti da nas zahvati Istina koja je Bog, Istina koja je Ljubav. Zato sveti Pavao ističe kako se Bogu, koji je objavio svoje otajstvo, duguje "poslušnost vjere" (Rim 16, 26; usp. 1, 5; 2 Kor 10, 5-6), stav kojim "čovjek", kako kaže Drugi vatikanski koncil, "cijeloga sebe Bogu slobodno izručuje iskazujući potpun posluš uma i volje Bogu objavitelju i dragovoljno pristajući uz objavu koju je on dao" (Dogm. konst. *Dei Verbum*, 5). Sve to dovodi do temeljne i sveobuhvatne promjene načina na koji se čovjek odnosi prema čitavoj stvarnosti; riječ je o pravom "obraćenju", "promjeni mentaliteta" jer nas Bog koji se objavio u Kristu i pomogao nam spoznati svoj naum ljubavi zahvaća, privlači Sebi, postaje smisao života i životni oslonac, stijena na kojoj čovjekov život može naći stabilnost. U Starom zavjetu nalazimo jedan zgusnut izraz o vjeri, kojeg Bog povjerava proroku Izaiji da ga saopći judejskom kralju Ahazu. Bog kaže: "Ako se na me ne oslonite – to jest ako ne ostanete vjerni Bogu –, održat' se nećete!" (Iz 7, 9b). Postoji dakle veza između stajati i shvatiti, koji dobro izražava kako je vjera neko prihvaćanje u životu Božjeg pogleda na stvarnost, kako vjerovati znači pustiti da nas Bog svojom riječju i sakramentima uvodi u shvaćanje što nam je činiti, kojim nam je putom ići. Istodobno je, međutim, upravo shvaćanje stvari na način na koji ih Bog shvaća, gledati stvari njegovim očima to što život čini postojanim, što nam omogućuje "stajati na nogama" i sprječava nas da padnemo.

Dragi prijatelji, liturgijsko vrijeme koje smo upravo započeli i koje nas pripravlja na sveti Božić, stavlja nas pred svijetlo otajstvo dolaska Sina Božjega, pred veliki "dobrohotni naum" kojim nas on želi privući Sebi, da bi nam pomogao živjeti u punom zajedništvu radosti i mira sa sobom. Došašće nas još jednom poziva, usred brojnih teškoća, da obnovimo sigurnost da je Bog prisutan: on je ušao u svijet, postao čovjekom kao i mi, da ispuni svoj naum ljubavi. A Bog traži da i mi postanemo znak njegova djelovanja u svijetu. Po našoj vjeri, našoj nadi, našoj ljubavi, on želi učiniti da njegovo svjetlo ponovno zasja u noći.